

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ημερίδα με θέμα:

« Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ »

Παγκόσμια έρευνα της Καπα Research & του
Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard'

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Εισαγωγή νέου δυναμισμού στην εθνική πολιτική σκηνή;

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Αντιγόνη Λυμπεράκη

Καθηγήτρια Οικονομικών
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Κέντρο Ελληνικών Σπουδών
Παν. HARVARD

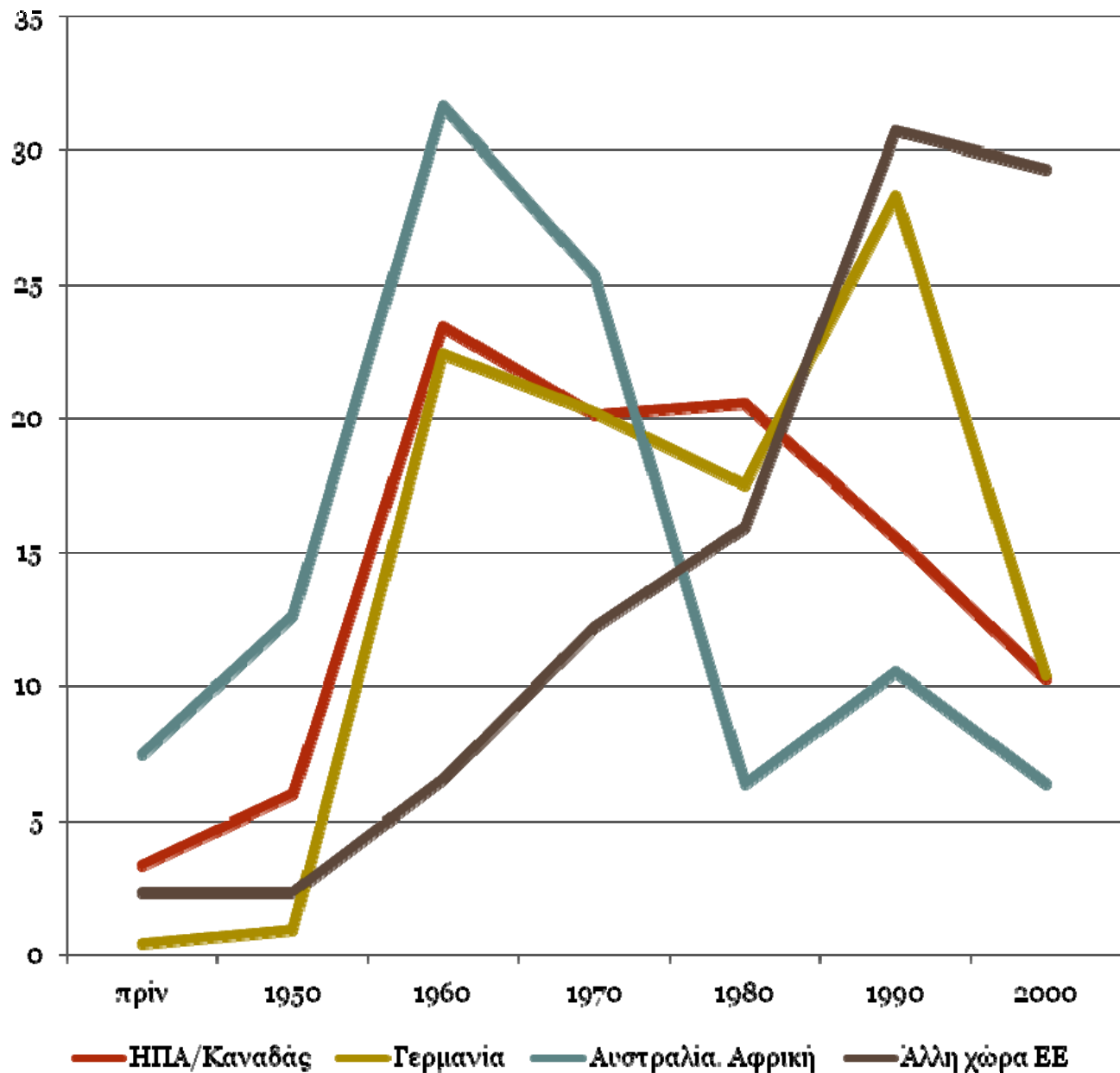
Παραδοσιακά και νεώτερα μεταναστευτικά κύματα από την Ελλάδα

- **‘Παραδοσιακή’ μετανάστευση 1960-1970**
 - ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Ν. Αφρική + Γερμανία
 - **Απωθούνται** από εσωτερικούς παράγοντες
 - Το αίτιο αναζητείται στην Ελλάδα (*‘push factors’*)
 - » Κακή οικονομική και πολιτική κατάσταση
- **Νεώτερο κύμα 1980- σήμερα**
 - Χώρες Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός Γερμανίας
 - **Προσελκύονται** από εξωτερικούς παράγοντες
 - Το αίτιο αναζητείται στο εξωτερικό (*‘pull factors’*)
 - » Σπουδές, επιστημονική και επαγγελματική ανάδειξη

Κατανομή δείγματος ανά δεκαετία εγκατάστασης

Στην Ευρώπη
μεγαλύτερο
βάρος σε
πρόσφατους
μετανάστες (μετά
την ένταξη στην
ΕΕ και την
ελευθερία
μετεγκατάστασης
)

Αυστραλία/Αφρική
περισσότεροι
από την
παραδοσιακή
μετανάστευση

Χαρακτηριστικά του δείγματος

- **Πού γεννήθηκαν;**
 - 2/3 γεννήθηκαν στην Ελλάδα
 - 1/3 στο εξωτερικό (δεύτερη γενιά +)
- **Υπηκοότητα;**
 - 50% Ελληνική.
- **Οικογενειακή κατάσταση;**
 - Κυριαρχούν 4μελεις οικογένειες
 - 2/3 παντρεμένοι με Έλληνα/Ελληνίδα
- **Χαρακτηριστικά διαμονής;**
 - Μεγαλύτερη κινητικότητα (αλλαγές κατοικίας προς το καλύτερο)
 - Μικρότερο ποσοστό ιδιοκατοίκησης
 - Μόνο 20% σε συνοικία με πολλούς άλλους Έλληνες

Εργασία και περιουσιακά στοιχεία

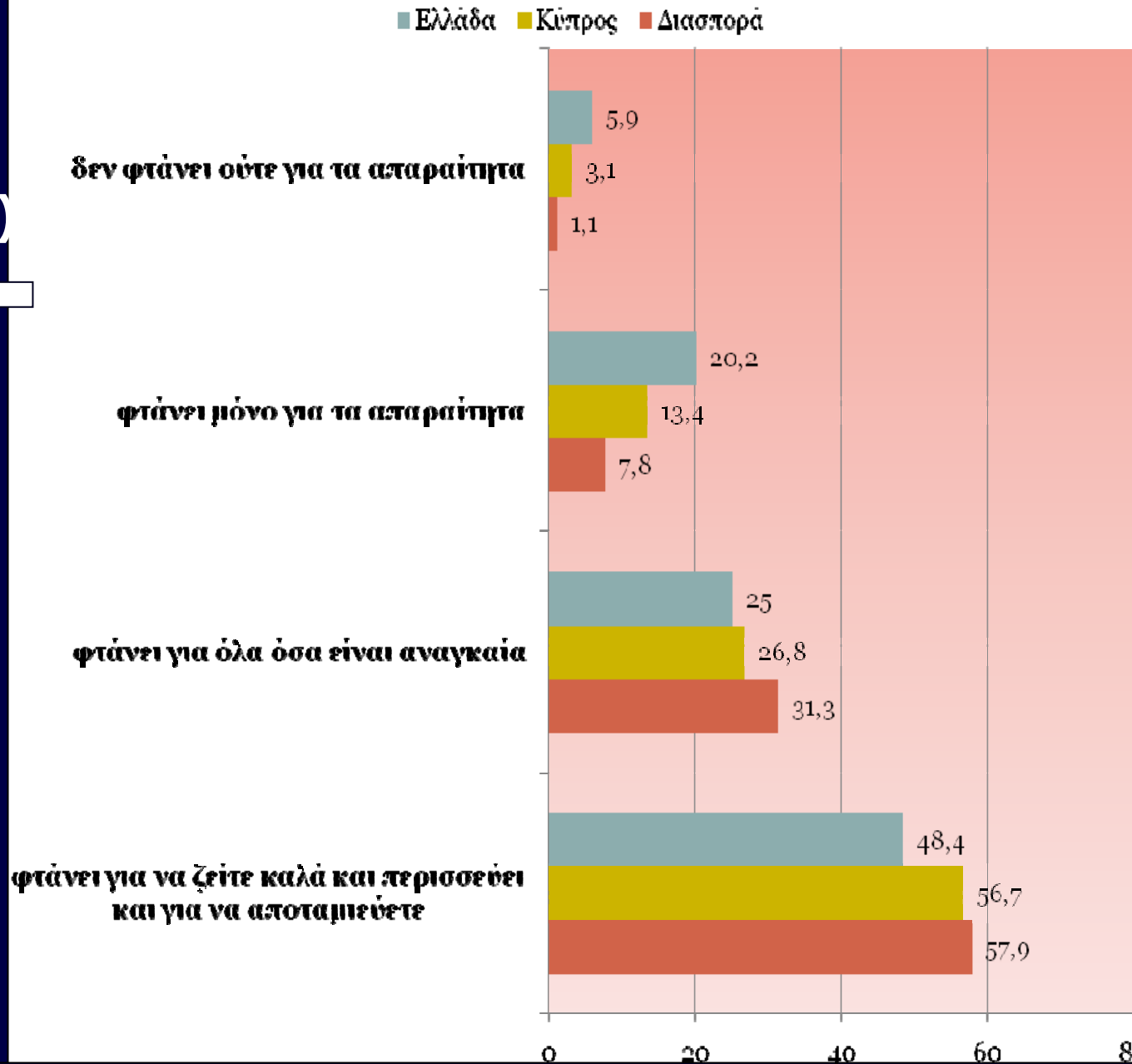
- **Εργασία:**
 - 2 στους 3 εργάζονται
 - 7 στους 10 εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα. Από αυτούς:
 - 1 στους 3 σε δική του επιχείρηση
- **Προβλήματα:**
 - Κυρίως έλλειψη ελεύθερου χρόνου και άγχος
 - Υποστήριξη από την οικογένεια και φίλους (>50%)
- **Οικονομική κατάσταση:**
 - Σχεδόν 60% με εισοδήματα που τους φθάνουν να ζουν καλά και να αποταμιεύουν
 - 30% με εισοδήματα που φθάνουν για όλα τα αναγκαία

Σχετική οικονομική ευημερία (αυτοαξιολόγηση)

Γενικά οι Έλληνες της διασποράς αισθάνονται

περισσότερο άνετα οικονομικά

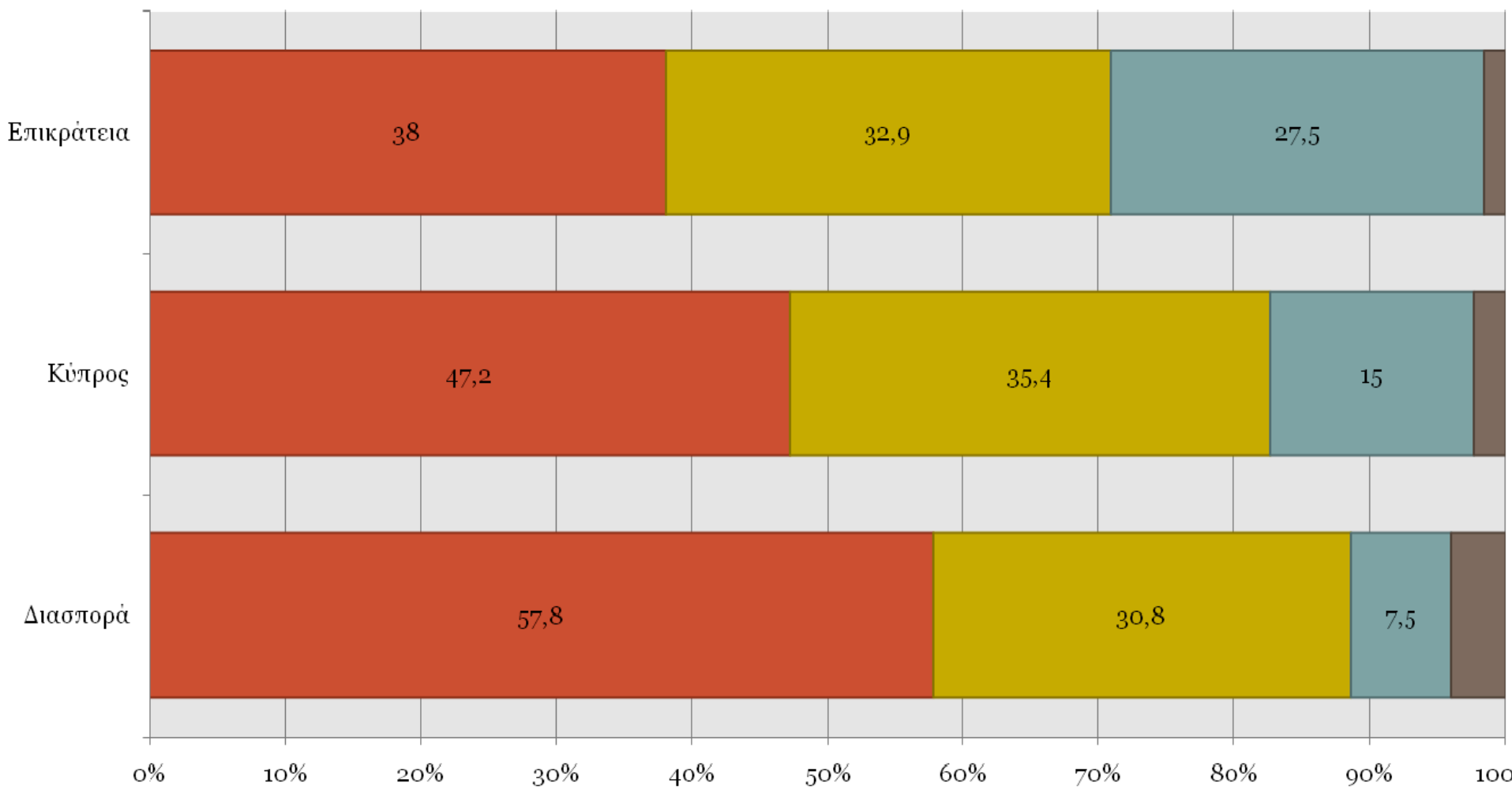
από τόσο τους Έλληνες Κύπρου και επικράτειας

Αισιοδοξία για το αύριο υπό συγκριτική οπτική

Στα επόμενα χρόνια πιστεύετε ότι η κατάσταση του νοικοκυριού σας:

■ Θα βελτιωθεί ■ Θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα ■ Θα χειροτερέψει ■ ΔΓ/ΔΑ

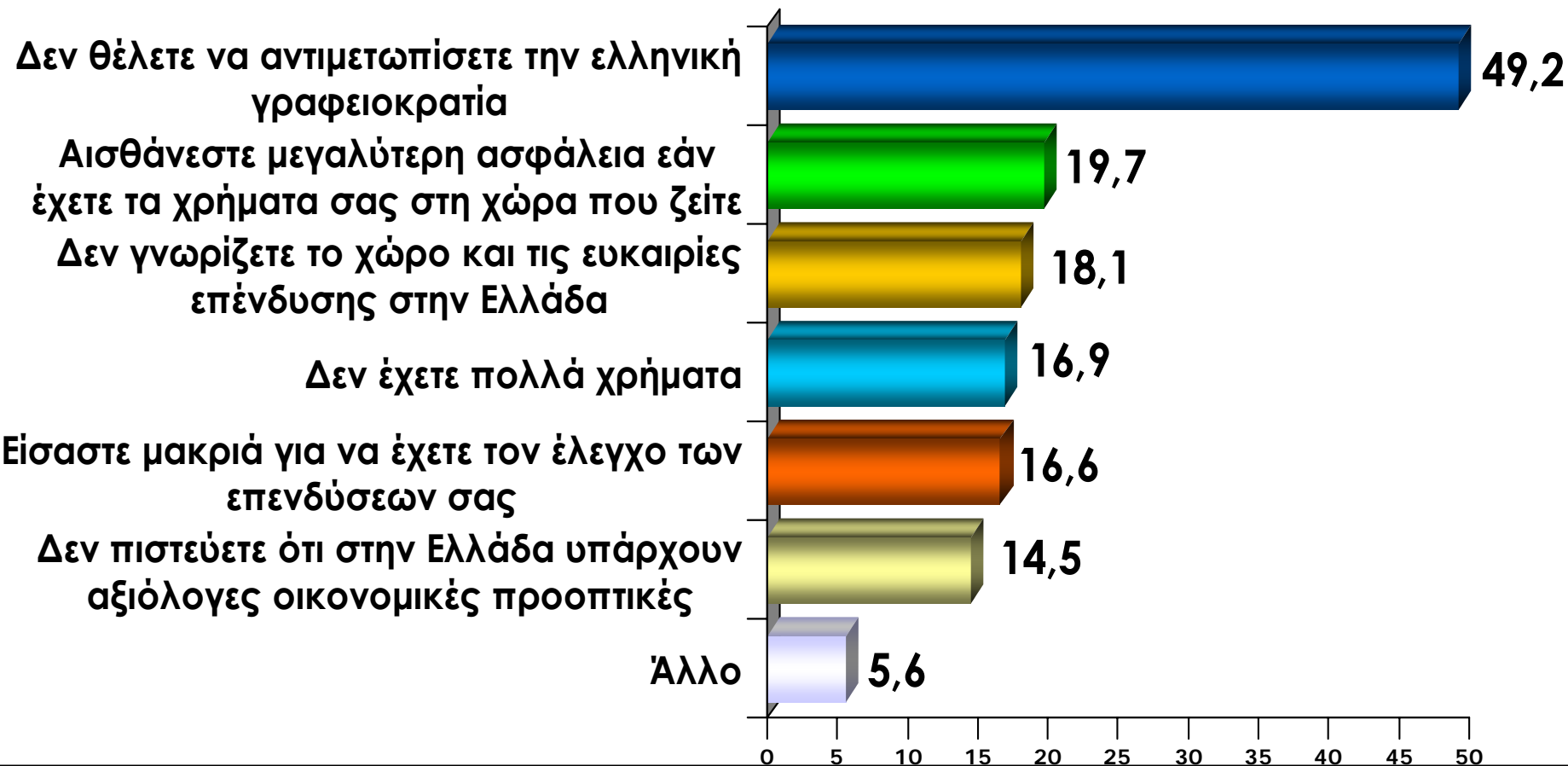
Τρόπος αξιοποίησης περιουσίας

- **67%** διαθέτουν ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα
 - **Όμως** 2 στους 3 από αυτούς δεν την αξιοποιούν
- **4** στους **10** αγόρασαν ακίνητα στην χώρα που μένουν τα τελευταία **5** χρόνια
- Μόνο **16%** επένδυσαν σε μετοχές, αμοιβαία, κλπ
- Περισσότεροι από τους **μισούς** έστειλαν χρήματα στην Ελλάδα τα τελευταία **5** χρόνια
- **Αλλά:** Προτιμούν να επενδύουν στην χώρα που μένουν

Γιατί **ΌΧΙ** επένδυση στην Ελλάδα;

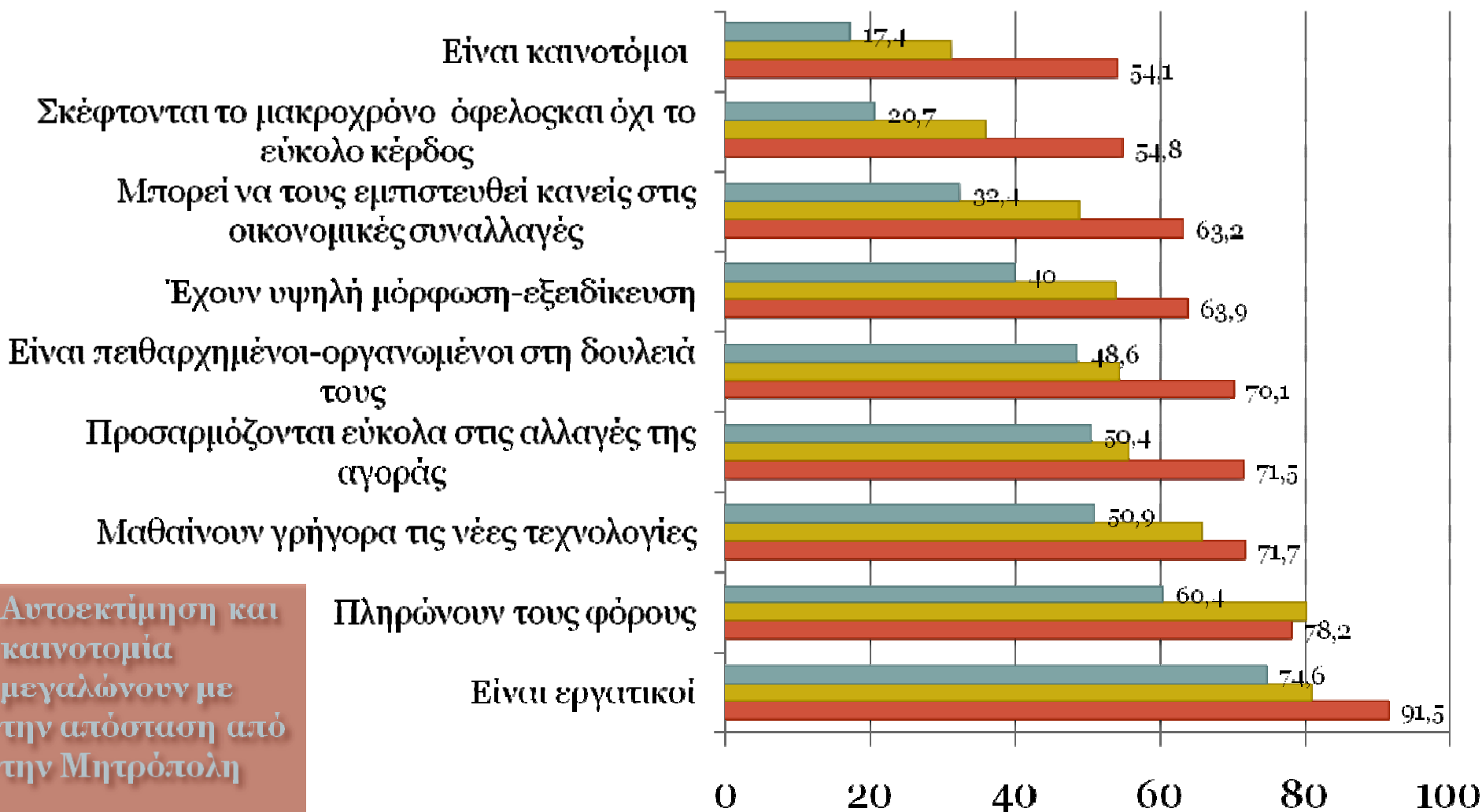
Για ποιους από τους παρακάτω λόγους δεν θα επενδύατε τα χρήματά σας στην Ελλάδα;

(πολλαπλή απάντηση)

Εικόνα κάθε ομάδας για τον 'δικό της' Έλληνα επαγγελματία

■ Επικράτεια ■ Κύπρος ■ Διασπορά

Αυτοεκτίμηση και καινοτομία μεγαλώνουν με την απόσταση από την Μητρόπολη

Ελληνική Γλώσσα & Εκπαίδευση

- Στα μισά σπίτια τα παιδιά μιλούν ελληνικά καλά ή πολύ καλά.
- Οι μισοί περίπου είναι δίγλωσσοι.
- Εκπαιδευτικό επίπεδο ανάλογο με αυτό των ελλήνων της επικράτειας.
- Αμφιβολίες για το ελληνόφωνο σύστημα εκπαίδευσης στη χώρα διαμονής (εκεί που υπάρχει):
 - Αδιαφορία κράτους
 - Ποσότητα και ποιότητα/προσπάθεια δασκάλων
 - Ξεπερασμένα βιβλία....

Ελληνική Ταυτότητα: Θετική αποσκευή

- Οι μισοί αισθάνονται πολίτες και της χώρας που μένουν και έλληνες ταυτόχρονα, ενώ
 - «Έλληνες μόνο» αισθάνονται περίπου 45%.
- Η «γεύση» (είδη φαγητού) κυρίαρχο συστατικό της ταυτότητας (3 φορές πιο σημαντική από τρόπο ζωής, και 10 φορές πιο σημαντική από έθιμα και χορούς)
- Η γλώσσα κεντρικός άξονας ταυτότητας(82%). Ακολουθεί η γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού (62%) και τρίτη η ορθοδοξία (20%).
 - Κάνουν συνειδητή προσπάθεια για να μην απεμπολήσουν την ελληνική τους ταυτότητα, και
- Η συντριπτική πλειοψηφία (77%) θεωρεί πως η ελληνική καταγωγή επηρέασε θετικά τη ζωή τους στη χώρα που ζουν.

Γεφυρώνοντας 2 κόσμους: βαθμός ένταξης στις κοινωνίες υποδοχής

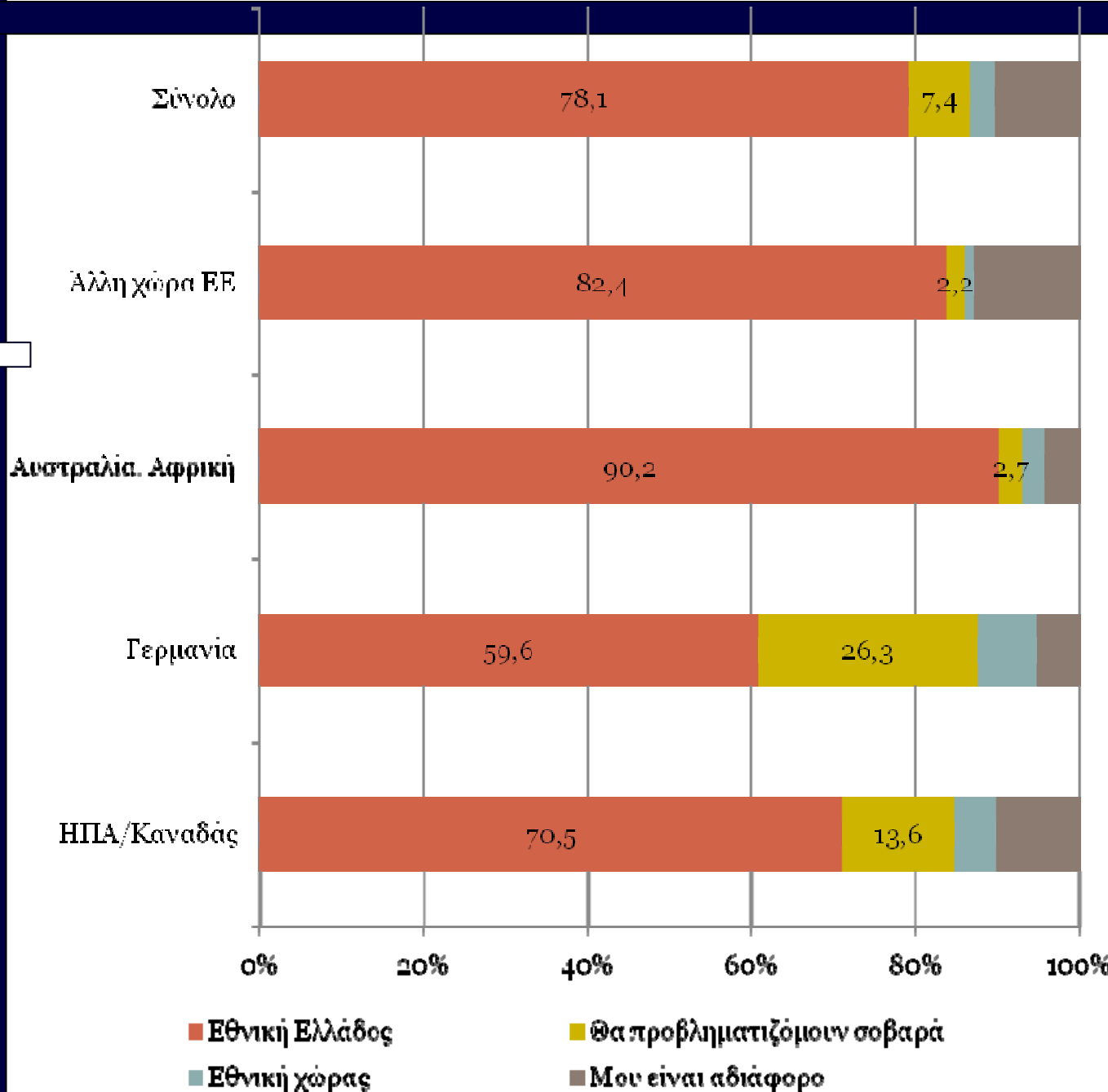
- Διαχρονική βελτίωση της θέσης τους
- ΑΝ ΚΑΙ εντοπίζουν έξαρση φαινομένων ρατσισμού,
- 77% θεωρούν πως οι έλληνες έχουν το σεβασμό και την αναγνώριση που τους αξίζει....
- Διατήρηση δεσμών με την Ελλάδα με πολλούς τρόπους
 - Ταξίδια (συχνά)
 - Internet (85% καθημερινά)
 - ΜΜΕ και δορυφορικές εκπομπές....
- Οι μισοί έχουν σκεφτεί να επιστρέψουν, αν συντρέξουν επαγγελματικές ΚΑΙ οικογενειακές συνθήκες

Η ταυτότητα του Ευρωπαίου ως 'ενδιάμεσος σταθμός'

- Για τους Έλληνες της ΕΕ διαμορφώνεται σταδιακά μια **'Ευρωπαϊκή ταυτότητα'**
 - Έχουν πολλά από τα δικαιώματα του πολίτη χωρίς να χρειάζεται να ενταχθούν πλήρως στην χώρα διαμονής.
 - Διαμορφώνεται έτσι ένας ενδιάμεσος σταθμός μεταξύ της αποκλειστικής ελληνικότητας και της ταύτισης με την χώρα διαμονής.
- Ενδείξεις σε διαφορές μεταξύ Ελλήνων ΕΕ /Υπερπόντιων
 - Φοβούνται λιγότερο μην χάσουν την ταυτότητά τους
 - Διατήρηση ελληνικής ταυτότητας λιγότερο 'αγχώδης'
 - Αισθάνονται πιο άνετα ως Έλληνες στην χώρα διαμονής
 - Δεν βλέπουν την πάροδο του χρόνου ως απειλή στην Ελληνικότητά τους

Αθλητική ταύτιση

Σε έναν αγώνα ποδοσφαίρου ή μπάσκετ ή οποιοδήποτε άλλου αθλήματος μεταξύ της εθνικής ομάδας (της χώρας διαμονής) και της Εθνικής Ελλάδος ποια ομάδα θα υποστηρίζατε:

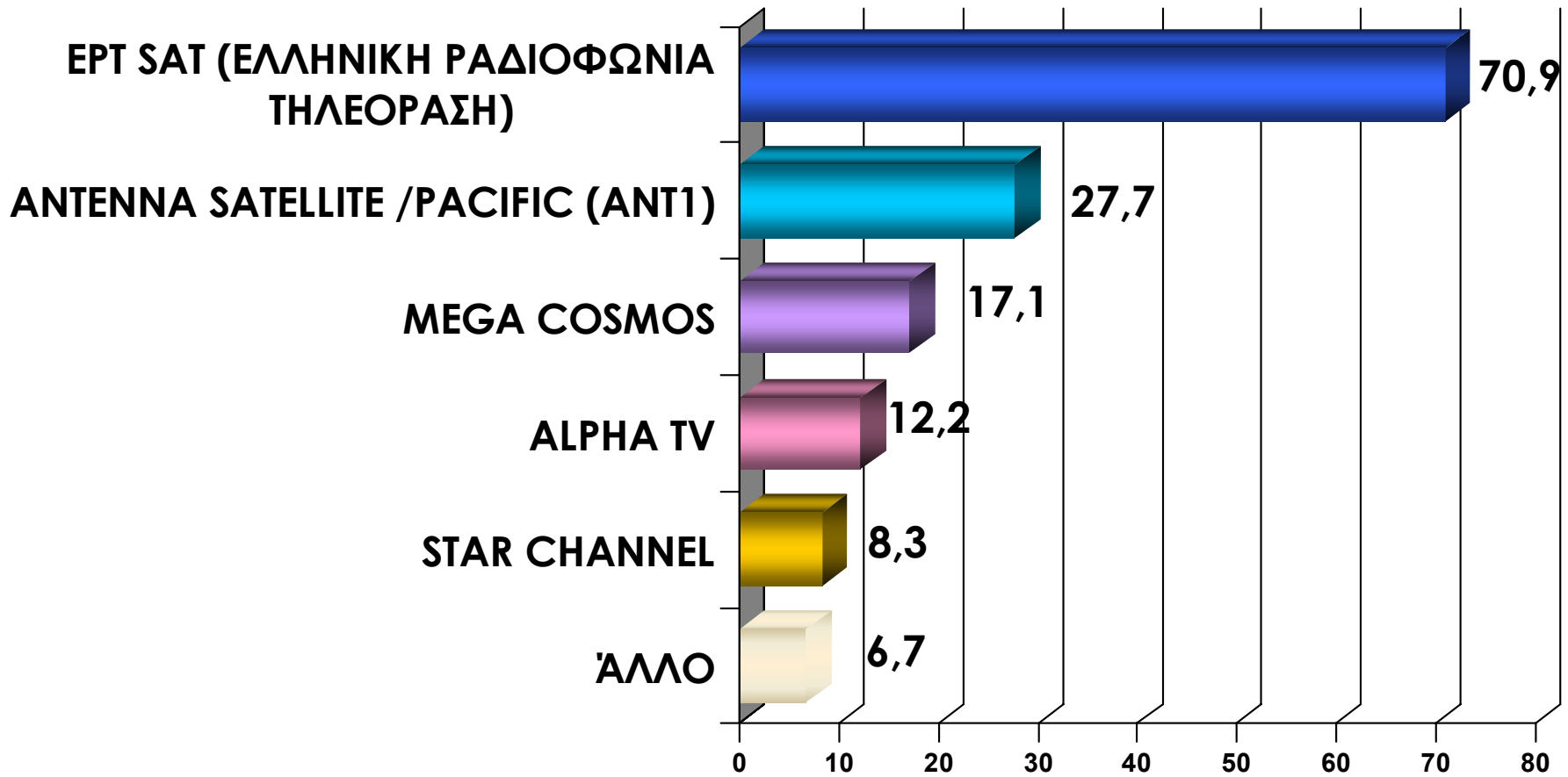
«Αυτο-αξιολόγηση»: παράγοντες που συνέβαλαν θετικά στην πορεία των ελλήνων της διασποράς

- 1. Προσαρμοστικότητα (43,3%)**
- 2. Τάση για μόρφωση (41%)**
- 3. Πολιτισμός και κουλτούρα (40,8%)**
- 4. Επιχειρηματικό πνεύμα (39,2%)**
- 5. Εξυπνάδα (30,8%)**
- 6. Σωστή διαχείριση οικονομικών (13,3%)**
- 7. Ορθοδοξία (11,5%)**

Ο ρόλος των **Media** πολύ σημαντικότερος από όσο νομίζουμε εδώ

- Ερώτηση: «Ποιος Φορέας ενισχύει τους Έλληνες της διασποράς»;
 - Έλληνες διασποράς:
 - ✦ (1) Τα ΜΜΕ της Ελλάδας 66% (2) ΥΠΕΞ 64%
 - Έλληνες Επικράτειας:
 - ✦ (1) ΥΠΕΞ 73%, (2) Εκκλησία 66%... (9) ΜΜΕ 49%
- Τα media παίζουν τον σημαντικότερο ρόλο στην ενίσχυση των ελλήνων της διασποράς
 - Η εικόνα της ΕΡΤ είναι ιδιαίτερα θετική μεταξύ ελλήνων της διασποράς,
 - Και ιδιαίτερα τα κεντρικά δελτία ειδήσεων....`

Ποσοστά τηλεθέασης δορυφορικής τηλεόρασης

Βάση: Όσοι παρακολουθούν Ελληνικά δορυφορικά κανάλια (το 70% του δείγματος)

Η εικόνα των ελλήνων από μακριά...

- Οι Έλληνες της διασποράς ερωτώνται για τους Έλληνες που ζουν στην Ελλάδα:
 - «Ρίχνουν πάντα την ευθύνη στους ξένους» - 80,6%
 - «Τα περιμένουν όλα από το κράτος» - 76,5%
 - Προσπαθούν να «ρίξουν» τους άλλους - 75,3%
 - ΌΜΩΣ «έχουν κάνει σημαντική πρόοδο τα τελευταία 20 χρόνια» - 76,0%
 - Και «ζουν καλά» - 68,0%
- Αλλά:
 - Η εικόνα για την Ελλάδα είναι ευμενέστερη από αυτή των Ελλήνων για την Ελλάδα.

Η εικόνα της Ελλάδας: συγκριτική αξιολόγηση «από μέσα» και «από έξω»

Έλληνες της διασποράς και της Ελλάδας απαντάνε στα ίδια ερωτήματα...

- **«Η Ελλάδα έχει ενισχύσει τη θέση της»**
 - 60% μεταξύ ελλήνων διασποράς αλλά 50% μεταξύ Ελλήνων επικράτειας...
- **Αναφορά σε δείγματα δυναμισμού της Ελλάδας:**
 - **«Η συμμετοχή στο στενό κύκλο της ΟΝΕ»**
 - (70% διασπορά και μόλις 37,5% στην επικράτεια)
 - **«Ολυμπιακοί Αγώνες»**
 - (54% διασπορά και μόνο 27,6% επικράτεια)
 - **«Ελληνικές επιχειρήσεις στα Βαλκάνια»**
 - (περίπου 15% για όλους)
- **Βασικό πρόβλημα κατά τους Έλληνες της διασποράς:**
 - έλλειψη συναίνεσης για ενιαία εξωτερική πολιτική.

Η συμβολή τους και οι προσδοκίες τους

Απόψεις των ιδίων των Ελλήνων της διασποράς

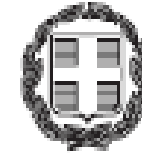
- Συνεισφέρουν οι Έλληνες της διασποράς σε:
 - Ελληνική οικονομία και ανάπτυξη (60%)
 - Διεθνείς συνεργασίες (46%)
 - Εξωτερική πολιτική (44%)
- Αντίστοιχα, οι **μισοί** θεωρούν πως η Ελλάδα έχει βοηθήσει από λίγο μέχρι πολύ τους Έλληνες της διασποράς...
- ΣΥΝΕΠΩΣ, υπάρχει μεν κάποια ασυμμετρία στη σχέση, αλλά όχι χάσμα.
- ΑΙΤΗΜΑΤΑ: εκπαίδευση, επενδύσεις και ψήφος.

Η ακτινογραφία κοινοτήτων δυναμισμού...

- Αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση και γενναιοδωρία.
- Λιγότερη γκρίνια, περισσότερη αισιοδοξία.
- Πληροφορημένοι για τα Ελληνικά δρώμενα ενώ συμμετέχουν ταυτόχρονα και στις χώρες που ζουν.
 - 'Ενεργοί πολίτες'
- Η «μεγάλη εικόνα» του κόσμου τους και της Ελλάδας επιτρέπει να βλέπουν και τα δέντρα και το δάσος.
 - Οι απόψεις για ελληνικά θέματα δεν διαφέρουν πολύ:
 - ✦ Μεταξύ διασποράς και Ελλήνων επικράτειας
 - ✦ Μεταξύ διαφορετικών χωρών διαμονής

Το επόμενο βήμα των σχέσεων Ελλάδας-Διασποράς

- Παράπονο ότι το Κράτος τους θυμάται 'όταν τους έχει ανάγκη'
 - Συμφωνούν: Έλληνες επικράτειας 89%, διασπορά 80%.
- **ΑΡΑ:** Υπάρχει ανάγκη μόνιμης επαφής και θεσμικού ρόλου για την ομογένεια.
 - «Παράθυρο της διασποράς της Ελλάδας» συμπληρώνει το «παράθυρο της Ελλάδας στον κόσμο».
- Τι λέει η Έρευνα για αυτό:
 - Ώριμο αίτημα συμμετοχής
 - Υπάρχει ικανότητα ανταπόκρισης
 - Θεσμικός ρόλος επωφελής και για όλες τις πλευρές
 - ✦ Ελλάδα: Δυνατότητα αναβάθμισης της πολιτικής ζωής
 - ✦ Διασπορά: Ουσιαστικότερη και όχι μόνο συναισθηματική σχέση με την Ελλάδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ημερίδα με θέμα:

« Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ »

Παγκόσμια έρευνα της Καπα Research & του
Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard'

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

